

ПЕШТАНСКО-БУДИМСКИЙ

СКОРОТЕЧА.

(*Courier.*)

Число 43.

Четвертакъ 26. Новембра 1842.

Год. II.

Съ вѣрномъ дружбомъ люби своя
Човѣкъ мирне дни проводи,
Драге ужива свѣтъ покое
У веселю и слободи.

Памотињь.

МОТЬ ПОЛЮБЦА.

По плаветномъ тіомъ небу
Таванъ облакъ разграно се.
Миріаде златны очи
Изъ нѣгъ любко памигую
На саурно залюблѣногъ,
Да му јде утишаю!

Сјаша луна за мракастый
Часть облачакъ закланя се,
Да затан залюблѣногъ; —
Часть свѣтила зраке шире
Да му драгость обожене
Лепе Милке лепше ся.

Польско цвеће раскокано
Са безбройнымъ быљмъ зеницамъ
Любкій задай по воздуху
Широмъ лів, а надъ Милкомъ
Удвојва, залюблѣнімъ
Сласть любави да удвон.

Наймиліи зефирови
На крилы се садъ подижу,
Сви прилеју къ залюблѣному,
У лице га з ћиркују,
Да разблаже жаръ любави
У приема залюблѣногъ.

Съ лакогъ лишћа щапутанѣмъ
Жуборъ бистрогъ поточића
Травомъ, цвећемъ закрилѣногъ

Любезно се договара,
Да радости залюблѣногъ
До милина изподижу.

Сви славун и косови,
И све штогодъ пѣсму знаде,
Ясно гласе удесило,
Да са любкомъ хармоніомъ
Хармоні осећани
Залюблѣногъ умпле се.

А залюблѣнъ на нѣдрама
Лепе Милке занешену
Главу саурно оборио;
Нит' е днје да драгости
Лепотице настити се,
Већ да пушта уздисае.

Срце му в утрнуло,
Душа лежи у несвѣсти,
Очима е обневидio —
У Милкиной окolini
Крайня чама напала га,
Силу жизне неосећа.

Милка гледиу, пакъ се сети,
Чимъ се јаданъ залюблѣный
Изъ несвѣсти къ себи враћа:
Еданъ полюбъ мутномъ оку,
Другій бледомъ лицу даде:
А залюблѣнъ къ себи дође.

Садъ му души Миріаде,
Лува, цвеће, зефирови,
Хармонія одъ гласова
Сладость свою придолише,
А полюбаць любезнице
Срцу цуно задовольство.

Ненадъ.

ОДГОВОРЪ

На пытанѣ филолођичко у Скоротечи подъ броемъ 32. на стр. 196 и 197.

(конацъ)

4. П. Может ли се причастіє настоећегъ времена по прописаномъ одъ Г. Вука правилу правити одъ 3. лица множ. числа, и то у свакомъ глаголу?

Од. Не может у свакомъ глаголу. Мы имамо у језику Србскомъ глагола трајоћихъ и нетрајоћихъ, на пр. скажемъ и скочимъ; одъ скажемъ может быти причастіє скачући (а не скакајоћи); а одъ скочимъ не может быти; тако и одъ сједимъ, сједећи; сјадамъ, сјадајоћи; а одъ сједнемъ не может; тако одъ стоимъ, стоећи; стасићи, стајоћи; а одъ станемъ не может. —

Слѣдує даље, да се причастіє настоећеможе правити одъ глагола трајоћихъ и повторавајоћихъ, но одъ нетрајоћихъ и једнократнихъ неможе.

5. П. Может ли се свуда писати онако, како што се изговара, или не?

Од. Ако се ни у каквомъ другомъ језику неможе писати, како што се говори, то се у Србскоме писати не само може, него башъ и мора, зато

1. Што Србљи текъ сада почину писатициниге (то есть овога вѣка), нити имаю старихъ класичкихъ списателя, на кое бы се могли у-

гледати, да пишу онако, како што су имъ и стари писали, како на пр. Грци — А по свой прилици и остали, дана съ образовани народи, морали су найпрѣ почети писати онако, како што су и говорили онда, а послѣ почевши уреднѣ и разумнѣ мыслити, почео је и језикъ и начинъ писаня свою важность и красоту добывати.

2. Што је Србскій језикъ јошъ и садъ више у народнымъ устима, неголи у књигама, а народъ је Србскій најбољій граматикъ и рѣчникъ свогъ језика; зато списатељ Србскій морао бы се до душе више владати по народномъ језику, неголи по својој само воли. Ђеръ други народи ваде свою граматику изъ своихъ списателя, а мы за сада морамо вадити изъ народнога говора.

3. Што Србљи немаю јоштъ, (или неће да признаду оне, кое имају) граматику ни рѣчника, него имъ народный говоръ служи за ово и за оно; а тай се језикъ највише састои засада у народнимъ Србскимъ пѣснама, коима се мудрый списатељ може разумно користовати.

4. Што Србскій језикъ у народнымъ устима и у својој простоти могао бы се назвати класичкии изъ узрока, што ни је оноликой разлики подложанъ, као што је на пр. италіанскій, нѣмачкій и други Пакъ и при највећој својој разлики, дава се распознає ова у нарѣчјима (ако ихъ смећь тако назвати) Херцеговачкомъ, Сремскомъ и Црногорскомъ, у коима намъ је Г. Вукъ описао разлике, написавши свой рѣчникъ и забавнике у Херцеговачкомъ; — Књаза Милоша животъ или Грађу за Србску историју у Сремскомъ; — Своје пословице у

Црногорскомъ нарѣчио. Сваки бы Србскій [списатељ морао познати сва ова нарѣчја, пакъ писати] на коме хоће, само бы требало пазити, да се по свуда само једнога држи у цѣломъ своме послу.

Димитриј Владисављевићъ.

О ЗДРАВЛЮ.

Ово є, кромѣ милосердїа нашегъ создателя, и согласія наше совести, найвеће благо, кое човекъ ужива. Оно намъ особито бытіе наше благополучно чини. Кадъ човекъ здравље изгуби, изгуби све што є пріятно и зактеваня вредно.— Болѣ в добро здравље уживати, него целымъ светомъ управљати.— Здравље свакогъ благополучїја основъ; безъ њега не бы смо избрањиша удоволствїја уживали.—

Кадъ се тело у здравомъ состоянїю находи, онда се душа у њему разширава, каже Демокритусъ у једномъ писму на Јпократеса, тога ради, додає онъ, дужностъ је оны, кои важна и млэгозначућа дѣла предузимају, да се постарају свое здравље у добромъ стану содржати, брбо кадъ тело страда и болест га мучи, душа тада нема никакве склоности нит' къ ученю, нит' къ исполненїю добры дѣла. Болестъ распростирује ужасну мрачность по целой нарави, и разумъ у то исто станови замрсива.

Кадъ човекъ здравље изгуби, изгуби је све, нит' му га достоинство, нит' богатство накнадити може. Његово неоцѣнено благо онда се само припознае, кадъ је изгубљено. Оно освештава наша предпрїатїја и намерена.

Безъ здравља и сунце намъ је мрачно и цело єстество, хотя је оно свакимъ добромъ напунѣно, нами је једно тамно и непріятно пребыванїе, и свако удоволствїје, кое светъ у себи содржава, брзо

преко нашегъ срца претрчи, и никакавъ знакъ задоволства за собомъ неоставља.

Кадъ бы се съ богатствомъ, вели сдань славанъ списатељ, свагда могло здравље и покой купити, или кадъ бы достоинства болестъ могла удалити, ко неби радо сребромилобивъ био? коли неби радо честомилобивъ био, кадъ бы се здравље власти покорити морало, или чрезъ достоинства повратити могло? Скупоценый штапъ подагрическимъ ногама толико помаже, за моћи болѣ одити, колико и друга проста штака, блистани злата и драги каменя приноси вредъ слабымъ и мутнымъ очима, у место да јї излечи; и круна на глави толико исто помаже главоболији, колико проста спаваћа капа. Самъ Крезусъ био је у болести својој сирома човекъ.

Здравље в душа, коя сва удоволствїја оживљава, и безъ здравља човекъ кодъ найболи и изряднији ћла гладовати мора; онъ кисело и намргођено гледа на найкраснїја, и избранїја вина, и онъ је кодъ свогъ великогъ добра и блага сирома и несрећанъ човекъ. Безъ здравља младость сву свою снагу губи, а лепота љицу прелест; найинђижња и пріятнїја музика нашињу учиниа је несносна, свако пріјатељско обхожденїе, нами је непріятно; палате су тавнице; богатство за употребљенїе бесполезно; достоинства и чини тјаготни, а сама круна на глави је бреме.

Мы морамо дакле оно художество, кое люде учи, како ћеду они ту неоцѣнену благодать получити, са свомъ ревностю обработавати, и љена џелитељна поученїја са удоволствијемъ и благодарностю примати. Мы морамо заиста ону науку осимъ свијо други аки најзнатијо и полезнијо учити, коя човека поучава, године живота љеговогъ продолжити, и коя љему добро здравље и право удоволствије приуготовљава. — Умреношть је та наука, трезвеност је то

благополучно художество. Едина наука, коя люде ко благополучию води, ако желанія своя знаду умерити, она проузрокуе нашему бытю право услажденіе, и сва удоволствія нѣгова. Она све сile тѣла и душе крѣпи, и содержава ныюве различите послове у реду и согласію.

Здравлѣ є исто тако къ дужностима живота нужно, ! као и свакой забави и увеселенію што є; наказанія є достойно ако га ма чрезъ нашу кривицу расточимо, и своевольно изгубимо.

Нема може быти жалостніегъ и сожаленія достойніегъ состоянія за юну высоку благородну душу, него кадъ она слабомъ и немоѣномъ тѣлу подлећи мора. У таквымъ обстоятельствама цело човеческо великолѣпие бывати престає, светлость духа се помрачи, философъ се смете и заплете, а юнакъ буде побеђенъ и найвећимъ и славнымъ людма ништа друго неостае, него чувство ньзове невиности. —

Налази се међу грчкимъ поетическимъ сочиненіяма једно пѣніе, здравло посвѣщено, у комъ се съ неизказаномъ красотомъ описуе теченіе, кое оно на благополучие живота нашега, и на сва наша увеселенія простире. Незна се заиста, при каквомъ є случају ово мало пѣніе сочинено было, али толико се ясно види, да є сочинитель болестанъ морао быти, и у првомъ восхищенију свогъ на ново полученогъ здравља налазити се морао, кадъ онъ на слѣдуюћи начинъ здравлю проговара: „О ты неоцѣненно здравлѣ! Ты почитанія достойнѣйше свю небесны Божества *) допусти ми подъ сѣни крила твои остале дане живота муга про-

водити, и немой ми ту милость отрећи унапредакъ кодъ мене обытавати. Безъ тебе неможе срећа, нит' лепота, нити каква многочислена фамиліа, а и сама высочайша властъ, коя є глава човечески благополучія никакве радости нит' сладости имати; безъ тебе они предмети желанія, коя мы у пріятностима любови постигнути тражимо, никаково волненіе не чине, али съ тобомъ постигну сва наша увеселенія новъ животъ, и у твоемъ присутствију, о ты мати благополучія! дозволяю намъ Бози найчистіе удоволствіе, и разпространью у срца наша утѣху, коя сва наша страданія истреблява; и твоє благодѣтелно диханіе дае цветове удоволствія процветати, и безъ тебе неможе човекъ благополучанъ быти.

С. М.

КРАСНЫЙ ПРИМЕРЪ МИЛОСЕРДІЯ изъ живота Цара Іосифа II.

(продужено)

У разговору разумѣЦаръ, да се она Марія Б. зове, и једина ћи некогъ скеледів, и да є свое родителѣ юшть зарана као дете одъ шесть година чрезъ смрть изгубила. — Будући да одъ ньи ништа наслѣдити имала ніє, зато є она одъ свое и йне воспитана, и кодъ нѣ до пре подруге подине, кадъ се и ова представила, живила. Одъ овогъ времена ранила се она досадъ одъ плетива и шва руку свои, и пре осамъ месецій при једной честной и могућной фамилії, где є често целе дане проводила, госпои, иѣнимъ кћерма одрастлыми у жењскимъ ручнимъ пословма у помоћи бывши, съ једнимъ младымъ човекомъ упозналасе, кои є у трговини као калфа служјо. И то є тай Јосифъ, кога є она са прозора звала. — Царъ є измаміо одъ незлобиве дѣвице чрезъ свое непознато искрено соучастіе на иѣномъ случају и то признаніе, да тай младић ню искрено люби, и она такођеръ къ нѣму

*) Стари стиховорци инсу морали свое язическе Богове за весма срећне држати, ербо Пиндаръ каже: кадъ є човекъ са здрављемъ, богатствомъ и честю благословенъ, онъ онда не жели у число Богова примѣнъ быти. —

равну пѣжну наклоностъ да осећа. — „И да онъ чека само на смртъ свогъ одвѣтъ богатогъ и старогъ стрица, чи є онъ единий наслѣдникъ,“ додала је она ватренімъ и вышнимъ гласомъ, „да самъ за себе намести се, пакъ онда, — то знамъ за цело, — уздрији л' онъ што је обећао. — онда ћемо мы быти једанъ паарь!“ „Добра девойко!“ реко је Јосифъ косијутъ: „ако бы ваша сладка надежда, при таковој не одбаченой сзедочби, о једномъ и љиномъ и ништа не подзвревајућемъ срцу опетъ преварена је била!“ „Мыслите ви то?“ запитала је Марја неспокойно. „Је не потрбњујемъ то, да не бы ваља већма узнемирі, него што сте већъ; ал' и његово дуго — изостајање!“ — „О! онъ је за цело болестантъ. — Зар је јоштъ инсте отомъ известили?“ „Ахъ! то се непристон, я сама немогу тамо ићи, а кога бы могла другогъ тамо послати?“ „Знате шта добро дете! а ћу о томъ испитати, и вы ћете, што пре могуће буде, известије имати.“ „Ахъ! кадъ бы вы то тели!“ „Зашто не? Видите добро, да то опетъ вије тако зло, што је мене злоразумѣње вама довело.“ „И је садъ тако мыслимъ“, рекла је Марја: „да Майка Божја, којој се је крепко молимъ, ваља је мени као анђела хранитеља послала.“ — Јосифъ тек је садъ запита за име ићногъ любезника, и при којој трговини онъ наодисе. Она му каже: „Тай младый човекъ зове се Гербертъ, и калфа је у трговини Халермундъ и компаније.“ Међу тимъ док је се разговарали, смркло се сасвимъ, безъ да супримѣтили; Јосифъ дакле тео се удалити, но Марја примѣти, да се страный неће моћи у помрчини по уски степени безъ свеће доле сићи. „О! чекајте јоштъ мало мой Господније.“ рекне она са особитомъ слободомъ привативнија својски за раме; „вы ћете пасти, но и ћу брже свећу у жећи.“ Она тркне свомъ асталчију, извуче чекмеџе, извадивши кресиво укреће, и помоћу сумпорачногъ кончића свећу зајеже. — Садъ је Јосифъ

текъ мого черте младе девойке ясно поznati. Невино цветајуће Мадоне лице светлијосе прамъ кестеноцрнкасты власи, ковсу безъ художества на закрилита недра доле висиле, показивајући ружу здравља на ићномъ образу, и ићно ватreno прно око гледало је ићга тако отворено и добровољно, да је онъ јоштъ више у свомъ већу предузетомъ намерену подкрепљању постао, и ће се, колико годъ обстоятелства допусте, крепко заузети. — Марја је Цару светлила до доле, и вије се усудила ићга упјати ко је; но на кућни враты викнула је она ићму: „Незаборавите само, што сте ми обећали.“ „Нећу, заиста нећу“ одговорио је Царъ; и врати се у дворъ натрагъ врло задовољанъ съ тако нечаяњимъ случајемъ, који велику господуреđко предсвета, и ком п-већији части ова хотимице избегнути траже.

Текъ кадъ је Марја у својој собици сама за свой столь раднији селја, и умиљајајући глаза на белој руци ићногъ одпочивала, покажала је она свою искреност прама једномъ непознатомъ, и бринила се, да неби ту на ићну несрћу зло употребио. Но опетъ сама је себи на ту своју бригу одговарала. „Онъ је тако невино изгледао, говорио је тако учествително,“ рекла је она сама: „онъ је заиста добар човекъ; онъ ће и речь одржати.“ Съ овомъ надеждомъ и утврђомъ, да ће скорымъ известије о свомъ любезнику Јосифу добыти, легла је; и приятанъ санъ обузме тихоспавајућу девойку. Цару се цветајућа девойка съ ићногъ детинскомъ добромъ јоштъ цедовече предъ очима мела; ићна тѣлесна врасога течејаје је на чувства ићгова учнила, ал' и ово бы скоро изчезнуло, како годъ што је то дѣйствије бежућегъ часа било, кадъ неби ићгово срце благороднѣје чувство некористомобивогъ добровољства за ю је осећало. — Онъ је цело веће врло разутъ био, и ићгова окончость у

не мало неспокойство долазило; будући въй кодъ найтруднѣјъ пазеня на сваку нѣгову речь, на свакій нѣговъ по-гледъ и израженіе, ніе зарукомъ изнешло, темель истогъ разсѣянія решити. Гдиконъ сматрао нѣга съ подозрѣивымъ погле-домъ и тайнымъ страомъ. Нѣговъ пове-литель можда въ штогодъ осетіо, што бы човекъ текъ самъ у себи признати срѣ-имао. — Іосифъ въ име трговачкојъ служи-телья, и кућу, при којој се наоди, добро запамтіо, и да небы изъ памети изгубіо, таки, по повратку у дворъ царскій, за-писао. Слѣдуюће ютро дао въ онъ тровица Халермунда себи призвати; овай въ дошо, и пунъ неспокойства очекиваоши при-ступъ стояо въ једной препрати. — По ма-ломъ времену добыє приступи. Халер-мундъ се дубоко и дрктаюћи поклони, по Царъ га прими врло пріятельски, и по обычномъ пытаню, кое велика господа на оне чине навадно, съ коима нужду гесв-рити имаю, Сезъ да въ какавъ дотицаоїи предметъ то привлачило, и кое въ много на-личило на обште запытванїе судије при ис-пыту, повео въ онъ разговоръ о положенију трговине. Чрезъ снисходителанъ начинъ, коимъ въ Царъ съ трговцемъ забављаose, изгубіо въ овай свою забуну, и врло се сло-бодно изясни сверху неки уредба владѣнія. — „И вамъ благодаримъ на томъ доказива-нию,“ рекне Царъ, „и ођу си забележити; но на што друго да се обратимо. Вы има-те једногъ служителя у вашемъ дућану, кои се Јосифъ Гербертъ зове.“ „Есть Ваше Величество,“ одговори овай. — „Шта въ съ тимъ човекомъ?“ „И му могу самъ найболѣ сведочанство дати, онъ въ свое изучіо, веранъ въ, трудолюбивъ и осло-нителанъ, а иритомъ изредногъ морал-ногъ владаня.“ „То ми въ драго“ рекне Царъ; „шта су му родитељи, и вѣд' иму-ћанъ?“ „Нѣговъ отацъ умро, — нѣгова мати живи, колико знамъ, у Линцу кодъ једне свое удате сестре. Серміе има тего

мало, као и нѣгова мати, јеръ въ онъ нѣй кадкадъ новчану помоћи крозъ мѣн-бе слао“ — „То му све чини честь“ „Онъ въ имао овде једногъ богатогъ и не-женѣногъ стрица, кои въ пре 14 дана у-мро, и онъ се надао одъ овогъ стрица наслѣдити, као што му въ често обећа-вао, и онъ тео се самъ онда за себе на-местити, ал' овай въ стрицъ — Богъ зна-како въ было, свое цело лепо имаћ въ-дномъ монастиру оставио.“ — „Само да-лѣ.“ — „Я немамъ далѣ ништа додати Ваше Величество, осимъ да ова преварена надежда истогъ младића на близу тиче ме се, ако чрезъ ту на некиј начинъ и хасну имамъ.“ „Како то?“ „Я бы нѣга онда изъ могъ дућана изгубіо, и врло бы ми тежко было, нѣгово место опетъ до-пунити, садъ се надамъ нѣга задржати.“ „И вамъ благодаримъ за дато ми то из-вестіе,“ рекне Царъ, „и нећу васъ садъ далѣ одъ ваши послова задржати: съ Бо-гомъ! — Ал' пошальите ми сутра пре подне око 11 сатиј младогъ Герберта.“

Царъ въ тео јоштъ съ нимъ самимъ слѣдуюће ютро говорити, будући въ у-правителю полиције наложио сверху нѣга, а особито сверху те младе дѣвице, — којо въ онъ на јданъ особитый начинъ познао, да бы болиј испытъ учинио, и нѣму из-вестије донео. — То известије добио въ Царъ јоштъ у вече тогъ истогъ дана, у комъ въ све потврђено нашо, што въ Халермундъ о свомъ калфи казивао, а такођеръ и за Марію Б. осведочено въ, даврло скромный и моралный животъ проводи, и чрезъ свое неутрудимо прилѣжанје и примѣрно чувашъ толико себи прибави, да не само своя обстоятелства и сваке потребе нак-надити може, већъ такођеръ јоштъ по своимъ силама у имену нужду трпеће подномаже. —

(продужито се)

Бугарске.

Заради возрождение новой болгарской словесности или науки. Сочинение, или книжица Русского Исторописателя Венелина. Москва 1838. Превель Губернскій Секретарь М. Кифаловъ Тетевенецъ. Съ притуряніе иѣкою пѣсней, и Исторіи заради Полу-Славяне, или Румуне (Молдо-Власы), и иѣкою достопамятствъ и мудрыхъ изречений. Букурешъ. Напечатана оу Йосифа Кайнига сось буквы Питаря К. Пенковича 1842. На 8-и. XVI. 190 стр.

(конаци)

Великий Цетаръ, царь рускій, у почету осамнаестогъ вѣка, доѣ съ войскомъ на Прутъ, и владающъ кнеза Кантимира изъ Молдавскѣ одведе у Руску: на то отоманска Порта съ престола влашки земали удали бугарску династію Владиславлѣвића, и постави грчку изъ Цариграда Фанаріота. Ови протераю бугарскій єзикъ не само изъ цркве, него и изъ судилишта. При томъ како Срби подъ турскомъ владомъ, тако и Бугари управили су били одъ цариградски патріараха, ма-каръ да су последни у Трнову имали собственогъ патріарха, и у Бугарской, Траци и Македони 10 славенски епархія. У овакомъ станю ствари Самуило патріархъ цариградскій г. 1792 да допуштенъ Султана Селима III. уништи патріаршију трновску, а бугарске епархіе подложи константинопольской патріаршије, установивши у Трнову Ексаархију цѣле Бугарске. Одъ то доба Ексаархъ и Епископи на бугарске столице поставляюсе рођени Грци. Ови неразумѣваюћи бугарскога єзика гонили су цркено-славенске књиге, сигурно у страху, да у њима неима какве ереси: што је и учинило, да је по народу бугарскомъ са богослужениемъ грчкимъ заедно и єзикъ грчкій разпростреосе. Чему је јошъ и то помогло, што међу Бугарима нie было бугарски школа! Бугари дакле, кои су већиномъ трговину водили, мѣшаюћи се съ Грцима и слушаюћи грчко богослужение, сасвимъ добро извикну грчкій єзикъ; и данасть сва писмена сношенија грчки воде, а ако што бугарски пишу, то грчкимъ писменима.— Присадаши ћи ћи бѣдномъ станю Бугарске, вели списатель, не могуће да се бугарска словесность претпороди у Турскї; али и ма богаты Бугара и изванъ Туреке, т. є. у Букурешту, Бранлову, Галацу, у Бессарабији, Одеси, Ерделю и Нешти. Овде бы

они могли напечатати учебне књиге бугарске, и п-э дніи новоначали а училишта, наводећи насы Срблја за примѣръ, кои-ако насы 15 — 20 обителїй у једномъ мѣсту има-дижемо си свою цркву, издржавамо свогъ свештеника и свою школу. Та и новогрчка, вели, и новосрбска литература изванъ Турскѣ је почета!

Ово је у кратко садржай предназначене књиге. Што гд. преводитељ јошъ о Власима говори, то је преведено изъ Ранѣве историје славенски народа, пе чатане у Петербургу г. 1795 г. 19. Бугарскомъ преводу прадодатъ је и грчкій. — Што се єзика и граматке тиче, моли г. преводитељ да га читатель јавнине и изправе, изповѣдаюћи слабо свое знанѣ црквено-славенскогъ т. є. старобугарскогъ слога, коимъ је писао. Чудно ће можда быти гдѣко је нашемъ филославу ово изрѣченије г. преводитеља. Но тако је! „Сторо-Болгарская Словесность је се това, що је Церковно-Славянская“ говори г. Венелинъ у својој историје Бугара, кое рѣчи и г. Тетевенецъ наводи на стр. 5. То потврђује Шафарикъ, Булгаринъ, Прейсъ и сви учени данашнѣгъ вѣка филологи славенски.

ГЛАСОНОША.

Н. ц. и кр. ап. Величество благоизволѣло је прејашнѣгъ првога Вицежупана бањанске вармеђе Христіана Шаушку, и првогъ Вицежупана крижевачке вармеђе Јована Зидарића за кр. Светиње назимилостивије именовати.

Н. ц. и кр. ап. Величество благоизволѣло је Јосифу Вернеру, Профессору Философије на свеучилишту пештанској, сталежъ унгарскога племића назимилостивије подѣлити.

Благородный г. Димитрий Константинин, намѣстный директоръ диштрикта велико-варадскогъ, одъ 60 учителя своега диштрикта скрупъ са главанъ фондъ школскій 387 фр. 30 кр. 6. вр. Ревностъ ова заслужује особиту похвалу одъ свакогъ Србина, и желити је да јошъ доста родолю, биви послѣдователя нађе.

Бечъ. На позлаћенѣ орла на торију св. Стефана потрошено је 450 дуката.

Пешта. Смѣничаръ Вилага жестисе на владајућу у једној овдашњој кавани нѣмштину, или болѣ рећи „антимађаризамъ“, кои се у томе састоји, што властникъ своимъ служитељима забранује бркове носити, нити којегъ у службу прѣ приема, докъ не обрје бркове.

Печата. Пре неколико недела умро је овдједанъ војникъ, Јакари, кадъ су га распорили, нађоше у нђму драгиј каменъ.

Темишваръ. Пре неколико недели догодило се у околини нашој на добру једногъ спахије одвеће грозно убиство. Овай је одъ дужегъ времена држао у служба Арапинъ, кој се једно ютро са спахинскимъ кочијашемъ свади, и одъ иће ћушку добые. Арапинъ доје господару на тужбу, спахија зовне кочијаша и ту обадвицу искара, будући с једињи и другиј кривъ био. И тако се стварь чинила, да је веће свршена. Кочијаш опетъ оде у шталу, ал' Арапинъ одлети у кујну, скепа дугачакъ онтарј пожъ, који кочијаш у штали тако јако прободе, да је одма мртавъ пасти морао. Убица спокойно изъ прсјо извуче ножъ, и дође лагано преко двора господиновомъ стану, где се безъ противљења у руке власти преда. — Готово у исто време другиј не јани трагичнији слугај догоди се у крашовској вармеји. Некиј на свомъ добру живећиј спахије, за когъ веле да са скончј подложницима ни је човечно поступао, једно вече, кадъ је за вечеромъ сједио, буде крозъ прозоръ, кој съ дрвенимъ капцима затворенъ бишије, убиенъ. Знаниј је достојнијо, да је на капку само једна рупица била, крозъ коју је убица на своју жертву пишанити морао, и да су разбойници пре 8 година, кадъ су спахије у овој кујни напали, тако зло съ њимъ поступали, да су га на месту као мртвогъ оставили, јербо је још у свећији био, те је безъ чувства лежао и ћегово тадашње спасење, кое је занета чудновато, ни је му, као што се и види болѣ, намышљене у главу уселило; и прејда је свагда одъ оној доба око своеј кујне, стражу постављао, и са свије се страшно закљочавао, зато опетъ свою жалостну судбину ни је мога избегаји. Одъ стране вармејски надлежателства тражи се убица, ал' му нема ни гласа ни трага,

ПУТЬ ПО СВѢТУ.

(У Французкој) многа се самоубиства догађају. Представљење, у Академији наравни и политичнија наука у Паризу прочитано, сврху тога овако гласи: „Самоубиство види се да кодъ наје ни једно станови је једанъ родъ и ни једанъ возрастъ людји не штеди. Како у искимъ, сламомъ покривенимъ кујницама, тако и у великоличнимъ најатама самоубиство се налази. За 13

година веће је самоубиствомъ 25.000 душа на ојач светъ отишло. За кратко ово време одъ 1835 до 1839 године међу самоубицама наја се 90 деце, који још је 16-ту годину и не су дорастла, и 2000 стараца, који су веће 60-ту годину доживили.“

(Планъ наука у Хини.) У хинезкомъ дневничномъ листу „Литу Л“ сlijeduја се чита за пуке уредба: први петъ година одредићесе за „Настављење у закону;“ други петъ за „појање;“ трећи петъ за „рачуњ на памет;“ а последњи петъ за „лепо писање.“ Између сваки петъ година даваће се по једна година на одморъ, и тјесна вљебавања. Цео дакле текај износи 24 године.

С Т Е Ч Е Н І Е

за прву Граматическу Каједру у народной Карловачкој Гумназији.

Ступањемъ Высокоученогъ Г. Јоапија Пантелића, досадашњегъ Професора у Гумназији „вдашињији, на званје пограничногъ школскогъ Директора у славији Бргади Панчевачкој, остало је у реченој Гумназији празна Каједра I-е грамматическе Классе.

За снабдјети исту Каједру съ вреднија, и способнимъ лицемъ, закљочио је Патронатъ гумназијални у заједнију своме отъ 14. овогъ Мја, явно и 17. и 18. Февруарја 1843 держати се имуће стечење (Конкурсъ) отворити.

Са овомъ Каједромъ свезана је годишња плата отъ 600 фр. В. В. и 6 хватиј дрва за ватру. Изникне се пакъ отъ Г. Г. Кандидата, да су философическе науке са превосходствомъ совршили, — да кромъ Латинскога језика, која је предавати, и Немецкиј, на комъ је онај, и проче науке предавати, и Србскиј, на комъ је и једанъ и другиј толковати, совершено познато. При томъ морао они о свомъ досадашњемъ честномъ, и христијанскому закону сходномъ житију, као и о савршешему философскиј наука, и о својој досадашњој званичној служби достоверна доказателства са своима проширија Патронату поднести, и на уреченый данъ устменомъ, и пасменомъ испыту предъ определеномъ на то Комисијомъ себе подвергнути.

Совершено знанје Мађарскога, и Влашкога језика сматраје се за особиту препоруку.

У Карловци 19 (31) Окт. 1842.

Патронатъ Гумназије.

Карловачке.

Издаватељ Димитриј Јовановић. Учредникъ Милош Поповић (Bastei-Gasse Nr. 349)